

minimus, ex prædone pastor, ex lupo aries, Hebræus erat ex Hebræis, secundum legem Pharisæus, ad pedes Gamalielis doctoris legem eruditus: et tamen Christum, quem legebat in Prophetis, nec sedere noverat in cœlis, nec coli permittebat in terris. Fidem passionis et resurrectionis ejus nesciens ore cantabat, et sæviens errore vastabat. Secundum Prophetas, in quibus natus erat et creverat, jam Christus surgens a mortuis sedebat in coelo; et ille adhuc in parentum suorum cæcabatur mendacio, quia cum discipuli ejus furati fuerant de sepulcro. Sic et ego de Ecclesia catholica toto orbe diffusa circumtundebar divinarum vocibus Litterarum; et me surdum faciebant a parentibus intentata falsa crimina traditorum. Non me Pauli meritis comparo, sed peccatis. Etiamsi tam bonus esse non merui, non tamen sine medicina correptionis tam malus fui. Nec ille sponsum agnoscebat in libris, quos legebat, nec ego sponsam. Qui revelavit illi de Christi clarificatione quod scriptum est: « Exaltare » super cœlos, Deus; » ipse revelavit mihi de Ecclesiæ effusione quod sequitur: « Super omnem terram gloria » tua¹. » Utraque testimonia aperta sunt videntibus, sed clausa cæcis. Illis oculos aperuit baptismus Christi, mihi pax Christi. Illum lavacrum aquæ sanctæ reddidit novum: meorum autem charitas cooperuit multitudinem peccatorum.

¹ Psal. cxxvii, 6.

SERMO CCCLXI¹.*De Resurrectione mortuorum, I.*

I. ANIMADVERTIMUS, cum Apostoli Epistola legeretur², laudabilem motum fidei charitatisque vestræ, quemadmodum exhorrueritis homines, qui putantes hanc solam esse vitam, quam cum pecoribus habemus communem, post mortem autem finire totum quod est hominis, nec esse spem ullam vitæ alterius melioris, pruritus malarum aurium corrumpentes, dicunt: « Manducemus et bibamus, cras enim morimur². » Hinc ergo sumatur nostræ disputationis exordium, et hic sit nostri velut cardo sermonis, quo cætera, quæ Dominus suggerere dignatus fuerit, referantur.

II. Spes enim nostra est resurrectio mortuorum: fides nostra, est resurrectio mortuorum. Caritas etiam nostra est, quam prædicatio rerum quæ nondum videntur inflammat, et accendit desiderio, cujus magnitudine fiant corda nostra capacia beatitudinis quæ ventura promittitur, quandiu creditur quod nondum videtur: caritas ergo etiam ipsa nostra, nec circa temporalia hæc et visibilia debet occupari, ut tale aliquid nos habituros in resurrectione speremus, quale modo, si contemnimus, melius vivimus melioresque sumus, carnales videlicet voluptates atque delicias. Sublata itaque fide resurrectionis mortuorum, omnis intercidit doctrina christiana. Fun-

¹ Alias de Diversis 120. — ² Florus ad 1 Cor. xv. — ³ 1 Cor. xv, 32.

data vero fide resurrectionis mortuorum, non continuo securitas est de animo christiano, nisi distinguatur vita illa quæ futura est, ab ista quæ transit. Itaque sic proponendum est: Si non resurgent mortui, nulla spes nobis est futuræ vitæ: si autem resurgent mortui, erit quidem vita futura; sed secunda quæstio est, qualis erit. Prima itaque disputatio est, utrum futura sit resurrectio mortuorum: secunda vero disputatio est, qualis futura est in resurrectione vita sanctorum.

III. Qui ergo dicunt mortuos non resurgere, Christiani non sunt: qui vero putant mortuos, cum surrexerint, carnaliter esse victuros, carnales Christiani sunt. Quidquid ergo disputationis est adversus opinionem eorum, qui resurrectionem mortuorum negant, adversus eos est qui foris sunt, ex quorum numero non hic arbitror adesse aliquem. Unde superflua videri potest nostra disertio, si fuerit immorata, ut docere conemur resurgere mortuos. Auctoritatis enim pondere Christianus ducendus est, qui jam Christo credidit, qui nullo modo putat mentiri Apostolum. Sufficit ergo ut iste audiat: « Si mortui non resurgunt, inanis est prædicatio nostra, inanis est et fides vestra. Si mortui, inquit, non resurgunt, » neque Christus resurrexit¹. » Si autem Christus resurrexit, in quo salus est Christianorum, non utique impossibile est resurgere mortuos: quoniam ille qui suscitavit Filium suum, et ille qui suscitavit carnem suam, cætero corpori, quod est Ecclesia, in capite demonstravit exemplum. Poterat ergo esse superflua disputatio de resurrectione mortuorum, ut jam susciperemus eam, quam inter se Christiani solent habere, cum surrexerimus quales erimus, quemadmodum vivemus, quæ erunt negotia nostra, erunt-ne aliqua, aut nulla: si nulla erunt, desidiose

¹ 1 Cor. xv, 13, 14.

victuri sumus nihil agendo; aut si aliquid agemus, quid agemus: deinde manducaturi et bibitori sumus, conjunctiones marium foeminarumque futuræ sunt, an aliqua simplex et incorrupta vita communis; et si ita est, qualis erit ipsa vita, qualis motus, qualis figura ipsorum corporum. Istæ disputationes Christianorum sunt, salva fide resurrectionis.

IV. Ad hanc ergo disputationem, quantum vel suscipi vel promi per homines hominibus potest, quales vel nos sumus, vel vos estis, jam jamque transirem, nisi me in illa quæstione, ubi quæritur, utrum omnino resurgant mortui, aliquantulum immorari cogeret sollicitudo quædam de nimis carnalibus fratribus nostris et prope paganis. Nam neminem hic paganum nunc esse arbitror, sed omnes Christianos. Pagani vero et irrisores resurrectionis quotidie in auribus Christianorum immurmurare non cessant: « Manducemus et bibamus, cras enim morimur. » Et quod dixit Apostolus, subinferens sollicitudinem suam et subjungens huic sententiæ: « Corruptum » mores bonos colloquia mala¹: » metuentes ista mala et sollicitudinem gerentes pro infirmis, non solum paterna, sed etiam materna quadam charitate, etiam hinc dicemus aliquid, quantum forte sufficiat Christianis, quia hodierno die hos omnes qui convenerunt devotio circa Scripturas major adduxit. Neque enim diei alicujus festi solemnitas ad Ecclesiam Dei etiam turbas theatricas convocavit. Solent enim quidam non de pietate, sed de solemnitate concurrere. Hæc consideratio fecit ut primo dicamus de resurrectione mortuorum; et deinde, si copiam Dominus dederit, qualis sit postea vita futura justorum.

V. « Timeo, inquit Apostolus, ne sicut serpens Evam

¹ 1 Cor. xv, 32, 33.

» seduxit astutia sua, sic et vestrae mentes corrumpantur
 » a castitate quae est in Christo¹. » Horum autem mentes
 corrumpunt illa colloquia. « Manducemus et bibamus,
 » cras enim morimur. » Qui haec amant, qui haec sec-
 tantur, qui solam esse vitam istam arbitrantur, qui nihil
 de caetero sperant, qui Deum aut non rogant, aut propter
 hoc rogant, quibus onerosus est sermo diligentiae, au-
 diant nos cum magna tristitia ista dicentes. Manducare
 volunt et bibere, cras enim moriuntur. Utinam vere co-
 gitarent, se cras esse morituros. Quis enim tam demens
 atque perversus est, quis tam hostis animae suae, qui
 crastino die moriturus non cogitet finita esse omnia pro-
 pter quae laborat? Sic enim scriptum est: « In illo die
 » perient omnes cogitationes ejus². » Etsi homines propter
 eos, quos hic relinquunt, testamenti curam gerunt im-
 minente die mortis suae: quanto magis debent de anima
 sua aliquid cogitare? Cogitat homo quos relinquit, et se
 qui haec omnia relinquit non cogitat? Ecce habebunt
 filii tui quod dimittis, tu nihil habebis, et tota cogitatio
 tua in eo consumitur qua peregrini post te transeant, non
 quo transeuntes perveniant. Utinam ergo esset cogitatio
 de morte. Sed cum efferuntur mortui, cogitatur mors,
 et dicitur: Vae misero, talis fuit, heri ambulabat, aut
 ante septem dies illum vidi, illud atque illud mecum lo-
 cutus est, nihil est homo. Murmurant ista. Sed forte cum
 mortuus plangitur, cum funus curatur, cum exequiae
 preparantur, cum effertur, cum itur, cum sepelitur,
 viget iste sermo: sepulto autem mortuo etiam talis cogi-
 tatio sepelitur. Redeunt illae curae mortiferae, obliviscitur
 quem deduxerit, de successione cogitat decessurus, redi-
 tur ad fraudes, ad rapinas, ad perjuriam, ad vinolentiam,
 ad infinitas corporis voluptates, non dico, cum exhaustae

¹ 2 Cor. xi, 3. — ² Psal. cxlv, 4.

fuerint, perituras, sed cum hauriuntur pereuntes, et,
 quod est perniciosius, de sepulto mortuo argumentum
 sepeliendi cordis assumitur, et dicitur: « Manducemus, et
 » bibamus, cras enim morimur. »

VI. Irrident etiam fidem asserentium resurrecturos
 esse mortuos, dicentes sibi: Ecce iste positus est in se-
 pulcro, audiatur vox illius. Sed hujus non potest: pa-
 tris mei vocem audiam, avi mei, proavi mei. Quis inde
 surrexit? Quis indicavit quid agatur apud inferos? Bene
 nobis faciamus, cum vivimus: cum autem mortui fueri-
 mus, etiamsi parentes nostri, aut chari, aut propinqui
 afferant ad sepulcra nostra, sibi afferent qui vivunt,
 non nobis mortuis. Et haec quidem irrisit etiam Scriptura,
 dicens de quibusdam bona praesentia non sentientibus:
 « Tanquam si epulas, inquit, mortuo circumponas¹: » et
 manifestum est hoc ad mortuos non pertinere, et consue-
 tudinem hanc esse paganorum, non venire de propagine
 illa et vena justitiae patrum nostrorum Patriarcharum,
 quibus exequias celebratas esse legimus, parentatum esse
 non legimus. Hoc etiam in moribus Judaeorum animad-
 verti potest; non enim tenuerunt inde virtutis frugem,
 sed tamen tenuerunt in quibusdam solemnitatibus consue-
 tudinis vetustatem. Et quod objiciunt quidam de Scrip-
 turis: « Frange panem tuum, et effunde vinum tuum
 » super sepulcra justorum, et ne tradas eum injustis²; »
 non est quidem de hoc disserendum, sed tamen posse
 dico intelligere fideles quod dictum est. Nam quemad-
 modum ista fideles faciant religiose erga memorias suorum
 notum est fidelibus; et quia non sunt ista exhibenda in-
 justis, id est, infidelibus, quia « Justus ex fide vivit³, »
 etiam hoc fidelibus notum est. Nemo ergo quaerat de
 medicina vulnus, et de Scripturis conetur torquere viu-

¹ Eccli. xxx, 18. — ² Tob. iv, 18. — ³ Habac. ii, 4, et Rom. i, 17.

culum, unde laqueum mortis injiciat animæ suæ. Manifestum est quemadmodum illud intelligatur, et aperta atque salubris est hæc celebratio Christianorum.

VII. Illud ergo, ut coeperam dicere, videamus, propter homines immurmurantes in aures infirmorum: « Man- » ducemus et bibamus, cras enim morimur: » quia dicunt: Nullus inde resurrexit, non audiui vocem cujusquam, ex quo ibi positus est avus meus, ex quo atavus, ex quo pater; nullius audiui vocem. Respondete, Christiani, si Christiani estis: ne forte cum vultis in populis inebriari, pigeat vos corruptoribus respondere. Habetis quid respondeatis: sed fluctuatis concupiscentia voluptatum, et vultis ingurgitari et vivi sepeliri. Surgit cupiditas ebrietatis, et quasi fluctus quidam irruit in animam, attractus flatu male suadentis. Tempestatem ergo magnam pateris, non vis respondere corruptori, cum faves propinatori; sed fluctus concupiscentiæ nimis erigitur, et obruere vult tanquam navem cor tuum. Christiane, dormit in navi tua Christus: excita illum; jubebit tempestatibus ut omnia tranquillentur¹. Illo enim tempore, quando Discipuli in navi fluctuabant Christo dormiente, significaverunt fluctuare Christianos, christiana fide dormiente. Vides enim quid dicit Apostolus: « Habitare, inquit, » Christum per fidem in cordibus vestris². » Secundum enim præsentiam pulchritudinis et Divinitatis suæ semper cum Patre est, secundum præsentiam corporalem jam supra coelos ad dexteram Patris est; secundum præsentiam vero fidei in omnibus Christianis est. Et ideo ergo fluctuas, quia Christus dormit; hoc est, ideo concupiscentias illas, quæ excitantur flatibus male suadentium, non superas, quia fides dormit. Quid est, fides dormit? Sopita est. Quid est, sopita est? Oblitus es eam. Quid

¹ Math. VIII, 24. — ² Ephes. III, 17.

SERMO CCCLXI, DE RESURRECTIONE MORTUORUM. 401
ergo est excitare Christum? Excitare fidem, reminisci quod credidisti. Ergo recordare fidem tuam, excita Christum: ipsa fides tua jubebit fluctibus, quibus turbaris, et ventis perversa suadentium: statim discedent, statim omnia conquiescent; quia etsi non desistit malus suasor loqui, jam non commovet navem, non fluctum excitat, non mergit vehiculum quo portaris.

VIII. Quid ergo facis excitans Christum? Quid tibi dixerat malus ille sermocinator? Quid dixerat ille corruptor, corrumpens bonos mores per colloquia mala? quid dixerat? Certe hoc dixerat: Nemo inde reversus est, non audiui patrem meum, non avum meum, redeat inde aliquis, dicat quid illic agitur. Tu jam excitato Christo in navi tua, recolens fidem tuam, responde illi, et dic: Stulte, si pater tuus resurgeret, crederes; Dominus omnium resurrexit, et non credis? Unde enim ita voluit mori et resurgere, nisi ut omnes uni crederemus, ne a multis deciperemur? Et quid faceret pater tuus, si resurgeret et loqueretur, iterum moriturus? Attende cum quanta ille potestate resurrexerit, qui jam non moritur, et mors ei ultra non dominabitur. Ostendit se ipsum discipulis et fidelibus suis: contrectata est soliditas corporis, cum parum esset quibusdam videre quod meminerant, nisi etiam tangerent quod videbant. Confirmata fides est, non solum in cordibus, sed etiam in oculis hominum. Ascendit ille, qui hæc demonstravit, in coelum, misit Spiritum sanctum Discipulis suis, prædicatum est Evangelium. Si mentimur hæc, interroga orbem terrarum. Multa quæ promissa sunt, facta sunt: multa quæ sperabantur, impleta sunt: in fide christiana totus orbis viget. Non audent Christi resurrectioni detrachere, nec illi qui nondum Christo crediderunt. Testimonium in coelo, testimonium in terra: testimonium ab Angelis, testimo-

nium ab inferis. Quid remansit, quod non clamet? Et tu dicis: « Manducemus et bibamus, cras enim morimur. »

IX. Sed tristis factus es, de sepulto charissimo tuo, quia non statim audisti **vo**cem ejus. Vivebat, mortuus est: manducabat, jam **non** manducat: sentiebat, jam non sentit: non interest **gaudiis** et lætitiæ vivorum. Numquid plangeres semen, **quando** arares? Si ergo esset quisquam ita rerum imperitus, qui quando effertur semen in agrum, et in terram **mittitur**, et fracta gleba sepelitur; si ergo esset quisquam ignarus rerum etiam prope futurarum, qui plangeret **triticum**, quia meminisset æstatis, et cogitaret apud se **dicens**: Hoc frumentum, quod modo sepultum est, **quanto** labore messum, apportatum, tritratum, purgatum, **servabatur** in horreo? Videbamus ejus decorem, et **gratulabamur**; modo ablatum est ab oculis nostris; terram **exaratam** video, frumentum vero nec in horreo, nec hic **cerno**: frumentum quasi mortuum atque sepultum lugubriter plangeret, fleret ubertim, attendens glebas et terram, messem autem non videns: quomodo irrideretur a **quibuslibet** indoctis, sed in illa re non indoctis; imperitis **quidem** aliarum rerum, peritis autem illius rei, quam **plangeret** ille deformiter imperitus? Et quid ei dicerent **illi**, qui scirent? si forte propterea ipse plangebat, **quia** nihil horum sciebat. Noli esse tristis, hoc quod sepelivimus certe jam non est in horreo, non est in manibus nostris: veniemus ad agrum hunc, et delectabit te videre **speciem** segetis, ubi nunc plangis nuditatem arationis. Ille qui noverat quid esset de frumento venturum, et in **ipsa** aratione gauderet: ille vero incredulus vel potius **insipiens**, et, ut verius dicam, inexpertus plangeret **quidem** forsitan primo, sed experto credens consolatus **abscederet**, et futuram messem cum experto speraret.

X. Sed solent videri per annos singulos messes: generis autem humani una ultima in fine sæculi messis assurgit. Ostendi nunc oculis non potest: sed de uno principali grano datum est experimentum. Dicit ipse Dominus: « Si granum sic manserit, et non mortificatum fuerit, » solum manebit, » dicens de sua mortificatione, quia multiplex futura est in illum credentium resurrectio. Exemplum datum est de uno grano, sed tale exemplum cui crederent omnes, qui grana esse vellent. Quanquam et omnis creatura loquitur resurrectionem, si surdi non sumus: unde conjicere debemus quid in fine semel de genere humano facturus est Deus, cum tot similia quotidie videamus. Resurrectio Christianorum semel erit, somnus animalium et evigilatio quotidiana est. Dormire, morti simile est: evigilare, resurrectioni simile est. Ex hoc quod quotidie fit, crede quod semel futurum est. Luna per omnes menses nascitur, crescit, perficitur, minuitur, consumitur, innovatur. Quod in luna per menses, hoc in resurrectione semel in toto tempore. Quomodo id quod de dormientibus quotidie, hoc de luna per singulos menses. Unde abeunt, unde redeunt frondes arboribus, in quæ secreta discedunt, de quibus secretis adveniunt? Hyems est, certe nunc arbores arentibus similes verno tempore virescunt. Nunc primum factum est, an et præterito anno ita fuit? Imo et præterito sic fuit. Interceptum est ab autumno in hyeme, redit per vernalia in æstate. Ergo annus redit in tempore, et homines facti ad imaginem Dei cum mortui fuerint interibunt?

XI. Sed potest mihi aliquis dicere minus diligenter inspiciens mutationes instaurationesque rerum: Illa folia putruerunt, nova nascuntur. Bene autem considerans videt, quod et illa quæ putrescunt, in vires terræ cedunt.

Joan. xii, 24.

Unde enim terra pinguitur, nisi de putredine terrorum? Attendunt hæc qui agrum colunt; et qui non colunt, quia in urbe semper vivunt, de hortis certe vicinis urbi cognoscant contemptibilia quæque purgamenta civitatis quibus studiis servantur, a quibus etiam pretio comparentur, quo portentur. Certe jam contemptibilia, exinanita omni utilitate, ab inexpertis possent putari. Et quis dignatur stercus intueri? Quod intueri homo horret, servare curat. Illud ergo quod consumptum jam et abjectum videbatur, redit in pinguedinem terræ, pinguedo in succum, succus in radicem; et quod de terra in radicem transit, invisibilibus accessibus migrat in robur, distribuitur per ramos, a ramis in germina, a germine in fructus et folia. Ecce quod horrebas in putredine stercoreis, in arboris fecunditate et viriditate miraris.

XII. Nolo mihi jam opponas quod soles opponere: Non manet integrum corpus sepulti mortui; nam si maneret, resurgere crederem. Ægyptii ergo soli credunt resurrectionem, quia diligenter curant cadavera mortuorum. Morem enim habent siccare corpora, et quasi ænea reddere: Gabbaras ea vocant. Ergo secundum istos, qui secretos nature sinus ignorant, ubi omnia salva sunt Conditori, etiam cum mortalibus sensibus subtrahuntur, soli Ægyptii bene credunt resurrectionem mortuorum suorum, aliorum vero Christianorum spes in angusto est? Sæpe enim vel vetustate vel aliqua non sacrilega necessitate apertis vel nudatis sepulcris, inventa sunt corpora putrisse, et suspirantes gemuerunt homines, qui solent corporali specie delectari, et dixerunt in cordibus suis: Ita-ne iste cinis aliquando habebit illam speciem pulchritudinis, reddetur vitæ, reddetur luci? Quando istud erit? Quando ego aliquid vivum de hoc cinere sperem? Qui hoc dicis, vides in sepulcro vel cinerem: replica

ætatem tuam, si es, verbi gratia, triginta, quinquaginta vel amplius annorum: in sepulcro vel cinis est mortui, tu ante quinquaginta annos quid eras? ubi eras? Corpora omnium nostrum, qui nunc loquimur, vel audimus, post paucos annos cinis erunt, ante paucos annos nec cinis erant. Qui ergo potuit parare quod non erat, deficiet reparare quod erat?

XIII. Desinant ergo murmura male loquentium, et corrumpentium mores bonos colloquiis malis. Figite pedes in via, figite: ut non relinquatis viam, non ut remaneatis in via, sed quemadmodum dictum est: « Sic currite, ut comprehendatis¹. » Semper vigeat Christus in corde, qui voluit in capite ostendere quod membra cætera sperent. In terra quidem laboramus, caput nostrum in cælo jam nec moritur, nec deficit, nec aliquid patitur: passum est tamen pro nobis. Quia « Traditus est » propter delicta nostra, et resurrexit propter justificationem nostram². » Hoc nos per fidem novimus: quibus autem se ostendit, per oculos didicerunt. Non tamen nos reprobatum sumus, quia resurrexit, et eum videre oculis carnalibus non potuimus. Habemus pro nobis ipsius Domini testimonium, quod dixit dubitanti Discipulo: et tactu quærenti quod crederet. Nam cum exclamasset cicatricum contrectatione convictus, et dixisset: « Dominus meus, et Deus meus: » ille contra: « Quia vidisti me, inquit, et credidisti; beati qui non vident et credunt³. » Expergiscimini ergo ad beatitudinem vestram, nullus male suadens excutiat de cordibus vestris quod Christus infixit.

XIV. Neque mihi illud dicatur. Hoc enim dicitur ab omnibus, qui jam etiam inviti auctoritati Christi cessant. Omnes enim pene pagani, etiam qui nolunt aut

¹ 1 Cor. ix, 24. — ² Rom. iv, 25. — ³ Joan. xx, 28, 29.

differunt Christum devotione apprehendere, non audent reprehendere: **quamvis** audeant Christianos, Christum non audent; **cedunt** capiti, et adhuc corpori insultant. Sed corpus **audiens** insultationes eorum, qui jam cedunt capiti, non se **præcisum** putet a capite, sed subnixum. Nam si **præcisi** essemus, debuimus timere voces insultantium: non **autem** nos esse præcisos ille ipse testatur, qui Paulo, **adhuc** Saulo Ecclesiam persequenti, ait: « Saule, Saule, quid me persequeris¹? » Jam transierat per manus impietatis Judæorum, jam inferna penetraverat, jam de sepulcro resurrexerat, jam in cælum ascenderat, jam dono Spiritus sancti credentium corda ditaverat atque firmaverat, ad dexteram Patris sedens interpellans pro nobis: non se iterum morti traditurus, sed nos de morte liberaturus, quid poterat perpeti a Saulo sæviante? Unde illum manus illa tangebatur, quamvis esset ille, sicut scriptum est: « Spirans cædem²? » In Christianos **humi** laborantes impetum facere poterat: in Christum **autem** quando et quomodo? Clamat tamen pro cæteris membris, et non dicit: Quid persequeris meos? si enim diceret: Quid persequeris meos? crederemus servos. Sed non tantum **cohærent** servi domino, quantum Christiani Christo. **Alia** est ista compago: alius ordo membrorum, alia unitas charitatis. Caput pro membris loquitur, neque hoc saltem dicit: Quid persequeris membra mea? sed dicit: « Quid me persequeris? » Non tangebatur caput, sed tangebatur quod capiti junctum est. Jam sæpe diximus, sed quia similitudo apta est, et rem bene insinuat, repetenda est. Qui te in turba calcatur, pedem tuum premit, linguæ autem nihil facit. Quid sibi ergo vult, quod lingua clamat: Calcatur me? Pressura pedis est,

¹ Act. ix, 4. — ² Ibid. 1.

nulla linguæ læsio, sed una compago. « Et si unum » membrum patitur, patiuntur omnia membra, et si » glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra⁴. » Si ergo lingua tua pro pede tuo loquitur, Christus in cælo pro Christianis non loquitur? Non sic ergo loquitur lingua tua pro pede, ut dicat: Calcatur pedem meum; sed, calcatur me, cum ipsa non tacta sit. Cognosce illum caput tuum, cum pro te de cælo loquitur, et dicit: « Saule, Saule, quid me persequeris²? » Ergo, fratres, cur hoc diximus? Ne forte ita vobis subrepant illi, de quibus dicit Apostolus: « Corrumpunt mores bonos » colloquia mala³; » quia dicunt: « Manducemus et bibamus, cras enim morimur: » ut dicant vobis; (non audent enim Christum reprehendere, contremiscunt majestatis auctoritatem toto orbe fundatam, sed quomodo scriptum est: « Peccator videbit, et irascetur, dentibus » suis frendet et tabescet⁴: » frendere potest, et tabescere potest; blasphemare autem Christum non audet:) ne forte ergo ita loquantur et dicant: Christo tantum licuit. Aliquando enim et ex animo dicunt, aliquando autem timore dicunt: tu tamen et quid audeant dicere attende, et quid non audeant.

XV. Dicturi ergo sunt: Dicis mihi quod resurrexerit Christus, et inde speras resurrectionem mortuorum, sed Christo licuit resurgere a mortuis. Et incipit jam laudare Christum, non ut illi det honorem, sed ut tibi faciat desperationem. Serpentis astuta pernicies, ut laude Christi te avertat a Christo, dolose prædicat, quem vituperare non audet. Exaggerat majestatem illius, ut singularem faciat, ne tu speres tale aliquid, quale in illo resurgente monstratum est. Et quasi religiosior apparet erga Chris-

¹ 1 Cor. xii, 26. — ² Act. ix, 4. — ³ 1 Cor. xv, 33. — ⁴ Psal. cxl, 10.